

Sygn. akt III AUa 1000/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Teresa Czekał (spr.)
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 r. w Lublinie

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 27 września 2012 r. sygn. akt IV U 212/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 1000/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lutego 2012 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu J. P. prawa do wcześniejszej emerytury motywując to brakiem dowodu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres 15 lat. Od decyzji tej odwołanie złożył ubezpieczony J. P. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury, gdyż przez okres ponad 15 lat wykonywał prace w szczególnych warunkach zarówno w Spółdzielni Pracy (...) jak też w (...) S.A. w S..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 27 września 2012 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił J. P. prawo do emerytury od 1 grudnia 2011 roku.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i ich ocenie prawnej:

Ubezpieczony J. P., urodzony dnia (...), złożył w dniu 20 grudnia 2011 r. wniosek o emeryturę. Organ rentowy uznał za udowodniony staż ubezpieczeniowy J. P. w rozmiarze 26 lat, 4 miesięcy i 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat i 4 dni okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 15 listopada 1976 r. do 31 lipca 1979 r. w Spółdzielni Pracy (...) oraz okresu zatrudnienia od 12 grudnia 1994 r. do 29 lutego 1996 r. w (...) S.A. w S.. W świadectwie pracy w Spółdzielni Pracy (...) wpisano, iż J. P. był zatrudniony na stanowisku ślusarza i kierowcy, natomiast w świadectwie pracy w (...) S.A. wpisano, że ubezpieczony zajmował stanowisko sprzedawcy - operatora. Nie zaliczając tego okresu do kategorii prac w warunkach szczególnych pozwany ZUS uznał, że J. P. nie spełnia przesłanek do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy o FUS i zaskarżoną decyzją z dnia 28 lutego 2012 r. odmówił mu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony w okresie od 15 listopada 1976 r. do 31 lipca 1979 r. był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku spawacza. Spawał stojaki dla Zakładów (...), płoty, bramy i palety. Zajmował się tylko i wyłącznie spawaniem. Odbył kursy spawacza acetylenowego, elektrycznego i tlenowego. Posiada książeczkę spawacza wydaną dnia 16 maja 1977 r. (kurs podstawowy spawacza elektrycznego) i książeczkę spawacza wydaną dnia 31 maja 1979 r. (kurs podstawowy spawacza gazowego). Nie był kierowcą, nie posiada prawa jazdy na samochody ciężarowe. W okresie od 2 grudnia 1991 r. do 29 lutego 1996 r. J. P. pracował w Przedsiębiorstwie Usługowo Handlowym (...) Sp. z o.o. w S.. Początkowo zajmował stanowisko sprzedawcy wyrobów hutniczych, a od 12 grudnia 1994 r. był operatorem dźwigu - żurawia samojezdnego. Jako operator dźwigu ładował pręty, rury, grzejniki, cement, wapno na samochody oraz rozładowywał towar, który był przywożony z huty. Jako sprzedawca pracował, dopóki nie było w zakładzie dźwigu. W okresie zatrudnienia uzyskał kwalifikacje do obsługi żurawi samojezdnych ŻK - 162 (...). Odkąd zdobył uprawnienia na operatora dźwigu pracował stale i w pełnym wymiarze jako maszynista żurawia samojezdnego. Wykonywał wówczas wyłącznie pracę operatora dźwigu, zaś funkcję sprzedawcy przejął inny pracownik. Ubezpieczony jako jedyny w przedsiębiorstwie miał uprawnienia operatora dźwigu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił parciu o zeznania ubezpieczonego (k. 20, 7-7v), zeznania świadków: E. A. (k. 7v-8), C. A. (k. 19-19v), W. R. (k. 19v), dokumentów (k.17), akt rentowych i akt emerytalnych ZUS, akt osobowych.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest uzasadnione. Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W ocenie Sądu Okręgowego J. P. spełnił powyższe warunki. Udowodnił ponad 25 lat okresów składkowych oraz ponad 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów dotychczasowych. Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego, że w okresie od dnia 15 listopada 1976 r. do 31 lipca 1979 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w charakterze spawacza w Spółdzielni Pracy (...). Zeznania powoda potwierdzili świadkowie: C. A. i W. R., którzy razem z nim pracowali. Zeznali oni, że ubezpieczony w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza. Świadkowie ci kategorycznie zaprzeczyli, aby J. P. był kierowcą. Dodatkowo W. R. w swoich zeznaniach wskazał, że kierowcą był brat ubezpieczonego. Sąd dał również wiarę zeznaniom ubezpieczonego, że w okresie od 12 grudnia 1994 r. do 29 lutego 1996 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w

charakterze operatora dźwigu - żurawia samojezdnego w Przedsiębiorstwie Usługowo Handlowym (...) Sp. z o.o. w S.. Zeznania powoda potwierdziła świadek E. A., która razem z nim pracowała. Zeznała ona, że ubezpieczony na początku pracował jako sprzedawca, a później dostał angaż na operatora dźwigu. Od tego czasu pracował stale i w pełnym wymiarze wyłącznie jako operator żurawia, a stanowisko sprzedawcy powierzono innemu pracownikowi. Sąd Okręgowy uznał zeznania świadków za wiarygodne, ponieważ są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają. Zeznania te znajdują potwierdzenie w zebranych w sprawie dokumentach zgromadzonych w aktach ZUS i aktach osobowych, w szczególności w świadectwach pracy, kopiach książek spawacza, kopii zaświadczenia uprawniającego do obsługi dźwignic.

Zdaniem Sądu Okręgowego prace, które wykonywał ubezpieczony wymienione są w załączniku A dział XIV pkt. 12 oraz dział V pkt. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W sumie okresy pracy w szczególnych warunkach udowodnione w trakcie procesu i okresy pracy uznane za udowodnione przez organ rentowy wynoszą ponad 15 lat. Ubezpieczony nabył więc prawo do emerytury od miesiąca złożenia wniosku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucił: - naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisów art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. Z § 2 ust 1 i § 4 ust 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prowadzącą do przyjęcia, że J. P. udowodnił wymagany do przyznania prawa do emerytury co najmniej 15 – letni okres pracy w szczególnych warunkach;

- naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie określonej w art. 233 § 1 KPC zasady swobodnej oceny dowodów.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zdaniem organu rentowego zgromadzony materiał dowodowy nie daje jednak podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony w czasie swojego zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) pracował stale i w pełnym wymiarze na stanowisku spawacza.

W sprawie nie zostało bowiem ustalone jakie rzeczywiście prace wykonywał wnioskodawca w ciągu dnia roboczego. Fakt nie złożenia przez wnioskodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach sam w sobie nie wyłącza możliwości dokonywania ustaleń w oparciu o inne środki dowodowe. Decydujące znaczenie w takiej sytuacji ma jednak ustalenie rzeczywiście wykonywanych przez wnioskodawcę czynności.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje natomiast podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony J. P. wykonywał pracę spawacza w Spółdzielni Pracy (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Z lakonicznych zeznań wnioskodawcy i świadków nie można wyprowadzić jednoznacznego wniosku co do czasu pracy wnioskodawcy w charakterze spawacza.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wyprowadził nietrafne wnioski i błędnie zinterpretował przepisy prawa mające zastosowanie w sprawie.

Wnioskodawca ubiega się o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, że wnioskodawca udowodnił jedynie 12 lat i 4 dni pracy w warunkach szczególnych. Do pracy w tych warunkach nie zaliczył okresu pracy w Spółdzielni Pracy (...) od 15 listopada 1976 roku do 31 lipca 1979 roku i w Przedsiębiorstwie Usługowo Handlowym (...) w S. od 12 grudnia 1994 roku do 29 lutego 1996 roku.

Sąd uznając te okresy za pracę w warunkach szczególnych w charakterze spawacza oparł się na zeznaniach wnioskodawcy i świadków, nie analizując dokumentów zgromadzonych w aktach.

Z akt rentowych wynika, że wnioskodawca ubiegając się w 2001 roku o rentę złożył świadectwo pracy z dnia 28 maja 2001 roku, gdzie podano, że w Spółdzielni Pracy (...) pracował jako kierowca, ślusarz.

W zaświadczeniu (...) również wskazano stanowiska kierowca-ślusarz. Sąd Okręgowy pominął też fakt, że uprawnienia spawacza elektrycznego wnioskodawca uzyskał 16 maja 1977 roku. Wprawdzie świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym i innymi dowodami może zostać podważone, ale świadek W. R. zeznał, że wnioskodawca pracował jako ślusarz spawacz. Zajmował się spawaniem, przygotowywał sobie elementy do spawania, zajmował się cięciem tych elementów na prasie. Świadek zeznał też, że wnioskodawca chyba malował elementy farbą olejną posługując się pędzlem lub pistoletem.

Wnioskodawca ubiegając się o emeryturę złożył oświadczenie, że pracował jako spawacz i ślusarz. Stanowiska spawacza nie wskazano też w świadectwie pracy z dnia 16 października 1988 roku.

Z okresu pracy w Spółdzielni Pracy (...) nie zachowały się akta osobowe. B. R. w swoim piśmie stwierdziła, że na polecenie likwidatora Spółdzielni, akta osobowe zostały przesłane listem poleconym wszystkim pracownikom, w tym wnioskodawcy. Na podstawie posiadanego przez nią rejestru zatrudnienia potwierdziła, że wnioskodawca pracował jako ślusarz, kierowca.

W świetle tych dowodów należy przyjąć, że wnioskodawca od 16 maja 1977 roku wykonywał obowiązki spawacza, lecz nie w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż wykonywał też pracę ślusarza, tj. przygotowywał sobie elementy do spawania, w celu przygotowania tych elementów, przycinał je na prasie, malował.

Jeżeli chodzi o drugi okres tj. pracę w Przedsiębiorstwie Usługowo – Handlowym (...) w S. dołączone są akta osobowe. Z akt tych wynika, że wnioskodawca został zatrudniony od 2 sierpnia 1991 roku jako spawacz wyrobów hutniczych. Pracodawca w dniu 11 lipca 2001 roku wystawił świadectwo pracy, że pracował od 2 sierpnia 1991 roku do 29 marca 1996 roku, jako spawacz wyrobów hutniczych, ostatnio spawacz operator. Potwierdzone to zostało w zaświadczeniu (...) z tej samej daty. W dniu 27 października 2011 roku pracodawca wystawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych z 27 października 2011 roku, że J. P. pracował jako operator żurawia samojezdnego tj. na stanowisku wymienionym w wykazie A dział V pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, a jako uzupełnienie podał zarządzenie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego dział V, poz. 3 pkt 11.

Na zwróconą przez ZUS uwagę dotyczącą sprzeczności pomiędzy świadectwem pracy z 2001 roku, a świadectwem pracy w warunkach szczególnych (...) SA odpowiedział w piśmie z dnia 10 lutego 2012 roku, że J. P. pracował jako operator żurawia samojezdnego, jednocześnie do jego obowiązków należała sprzedaż oferowanych towarów, stąd stanowisko operator – sprzedawca.

Zwrócić należy także uwagę, że w aktach osobowych wnioskodawcy są 2 pisma z 29 lutego 1996 roku, jedno oświadczenie, a drugie wniosek o rozwiązanie umowy o pracę. W obu tych pismach, własnoręcznie, wnioskodawca wpisał stanowisko operator sprzedawca.

Należy więc przyjąć, że wnioskodawca jeździł żurawiem samojezdnym, ale wykonywał też inną pracę związaną ze sprzedażą towarów produkowanych przez tę firmę.

Należy się zgodzić z apelującym organem rentowym, że Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe (...) w S. podlegało Ministrowi Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego, a więc nie można pracy wnioskodawcy przyporządkować, jak zrobił to Sąd Okręgowy, do prac szczególnych, wymienionych w wykazie A dziale V „w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2012 roku, II UK 166/11 (Lex Nr 1171002) stwierdził, że „przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów

oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki”. Prace wnioskodawcy należy więc odnieść do działu III wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W dziale III nie uwzględniono operatora żurawia samojezdnego. Ponadto jak wskazano wcześniej oprócz obsługi żurawia wnioskodawca zajmował się także sprzedażą wyrobów hutniczych, takie stanowisko też nie zostało uwzględnione w wykazie A.

Zgodnie z § 2 ust 1 cyt. Wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w warunkach szczególnych jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W świetle zgromadzonych dowodów należy uznać, że wnioskodawca w Spółdzielni Pracy (...) oprócz spawania zajmował się także innymi czynnościami ślusarskimi tj. przygotowywał sobie elementy do spawania, przycinając te elementy na prasie. Nie można więc stwierdzić, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza.

Nie można też przyjąć, że wnioskodawca wykonując w Przedsiębiorstwie Usługowo – Handlowym (...) w S. pracę operatora dźwigu samojezdnego i sprzedawcy wyrobów hutniczych, pracował w warunkach szczególnych, gdyż prace te nie zostały wymienione w zakresie A, dziale III, „w hutnictwie i przemyśle metalowym”, jak również w dziale XIV „prace różne”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Zgodnie z art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. Nr 153 z 2009 roku, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 3, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz; 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust 1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (art. 184 ust. 2).

J. P. nie spełnia jednego z warunków wymienionych w art. 184 ust 1, a mianowicie nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych, tym samym nie mógł nabyć uprawnień do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 KPC zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie.